

31 juli 2025

Graag maken wij gebruik van de gelegenheid om te reageren op de consultatie die op 10 juli jongstleden is opengesteld over de wijziging van de bepalingen ten aanzien van actuariële en financiële gelijkwaardigheid, zoals op te nemen in de Regeling vrijstellingen.

Wederom is sprake van een verkorte consultatietermijn, dit keer bovendien gedurende de zomerperiode. Gezien het belang van deze rekentechnische voorschriften, maar ook gezien het diepgaande technische gehalte ervan en het gegeven dat diverse materieel verschillende invalshoeken mogelijk zijn met elk hun voors en tegens, is het naar onze mening jammer dat de consultatie wellicht niet volledig tot zijn recht zal komen – al moet gezegd dat de argumenten die zijn aangevoerd voor die verkorte termijn terecht zijn.

Wij verwijzen naar de reactie van het Actuarieel Genootschap van juli 2022 (<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2023/04/20/bijlage-3-notitie-actuarieel-genootschap>), waarin onder meer werd ingegaan op de – beperkte – toegevoegde waarde van een toets op uitkomstenniveau naast de toets op premieniveau. Tevens werd daarin aandacht gevraagd voor de te vermijden consequentie dat de vormgeving van de toets op uitkomstenniveau een prikkel zou vormen tot vergroting van het risicoprofiel. Ook WTW benoemde dat risico eerder, onder meer in de reactie op de consultatie over het Besluit toekomst pensioenen (<https://www.internetconsultatie.nl/besluittoekomstpensioenen/reactie/18c63d7e-e310-4e09-b849-3ee9e0114ab6>).

Te veronderstellen risicoprofiel

De WTP gaat ervan uit dat het risicoprofiel van de regeling zodanig wordt vastgesteld dat het aansluit bij de preferenties van de deelnemers. In theorie is de regeling van de grootste waarde als het risicoprofiel passend is. Dat kan het geval zijn bij een lager risicoprofiel. Een tekortkoming in de gelijkwaardigheidstoetsing van DC-regelingen was de afgelopen jaren dat risico daarin werd beloond. In de nieuwe vormgeving is dat nog altijd het geval. Dat betekent onder meer dat een werkgever om in aanmerking te kunnen komen voor vrijstelling een lifecycle aan kan moeten bieden die risicovoller is dan passend is voor zijn werknemers.

drs. W. Hoekert AAG

Prof. E.M. Meijerslaan 5
1183 AV Amsterdam
The Netherlands

T +31 88 543 3000
M +31 64 994 7095
E wichert.hoekert@willistowerswatson.com
W willistowerswatson.com

Deterministisch of stochastisch

Gegeven dat in de vergelijking die bij gelijkwaardigheidstoetsing moet worden uitgevoerd aan beide zijden van de vergelijking wordt uitgegaan van het werkelijke risicoprofiel zou er naar onze mening veel voor te zeggen zijn stochastische berekeningen te gebruiken, zodat verschillen in risicoprofiel niet alleen in de verwachte rendementen maar ook in het daarmee samenhangende risico tot uiting komt. Dat zou gelijkwaardigheidstoetsing maken tot een complexe rekenexercitie, en naar wij aannemen is het beperken van de uitvoeringstechnische complexiteit de voornaamste reden geweest om nog altijd uit te blijven gaan van een deterministische berekening – onze indruk is althans dat dat de hoofdregel is. Daarbij wordt uitgegaan van mediane uitkomsten. Om praktische redenen mag dat begrijpelijk zijn; de consequentie is wel dat het beeld van risico dat ontstaat nogal eenzijdig is.

Wie bepaalt?

Op verschillende punten staan de voorschriften toe dat partijen in onderling overleg van die voorschriften afwijken. Zo kunnen partijen afzien van de toets op actuariële gelijkwaardigheid, kunnen zij besluiten dat de bijdrage aan een solidariteits- of risicodelingsreserve alsnog wordt betrokken, en kunnen zij zelfs onderling bepalen 'hoe ze de berekening inhoudelijk vormgeven (deterministisch of stochastisch)'. Die vrijheidsgraden doen recht aan de verschillen van inzicht die mogelijk zijn, en die bestaan, over de aangewezen rekenmethodieken. In veel gevallen zullen er verschillen in opvattingen tussen werkgever en fonds resteren, en als zij niet tot een eensgezinde interpretatie komen lijkt het voorstel te bepalen dat de deterministische variant leidend wordt. Vanuit het bedrijfstakpensioenfonds ligt het voor de hand dat een eenduidige praktijk wordt gevormd die voor alle vrijstellingsverzoeken wordt toegepast.

Projectieperiode

Het voorschrift uit te gaan van een projectie van 35 jaar is gedateerd, en als de intentie is de verschillende kenmerken van de te vergelijken regelingen volledig tot uiting te laten komen (in het bijzonder de werking van solidariteits- of risicodelingsreserve) dan heeft een langere projectieperiode de voorkeur. Als echter de vergelijking van deterministische of mediane uitkomsten bepalend is, dan is de meerwaarde van een langere projectieperiode beperkt en kan in de vergelijking ook en wellicht beter uitgegaan worden van bereikbare kapitalen op de pensioenleeftijd, zodat de vormgeving van de uitkeringsfase (waarvoor in geval van de flexibele premiereregeling een keuze tussen vastgestelde en variabele uitkering geldt) buiten de vergelijking kan blijven.

Rekenregels

In de voorgestelde aanpassing van lid 3 onderdeel c van artikel 5 van de Regeling worden de grondslagen beschreven. Daarin wordt de prognosetafel AG2024 genoemd; dat lijkt ons onwenselijk omdat deze tafel tweejaarlijks wordt geactualiseerd. Tevens wordt vervolgens gesteld dat de voorzienbare trend in aanmerking dient te worden genomen. Die toevoeging is niet nodig, omdat de prognosetafel van het AG die voorzienbare trend al bevat. Vervolgens ontbreekt in de tekst, zoals wel in de toelichting benoemd, de ervaringssterfte. In plaats van de nu opgenomen tekst kan wellicht worden volstaan met een verwijzing naar de sterftegrondslagen zoals het bedrijfstakpensioenfonds die hanteert.

Bij het tweede punt wordt verwezen naar bruto rendementen volgens het Besluit financieel toetsingskader; naar onze mening zouden daarop de vermogensbeheerkosten in mindering moeten worden gebracht.

Bij het vijfde punt wordt voorgeschreven hoe de invalideringskansen worden bepaald. Dat voorschrift lijkt ons nodeloos prescriptief en bovendien niet juist, omdat gerechtigden (die in de loop der jaren gerechtigd zijn geraakt) worden gedeeld op een actuele actievenpopulatie, zodat de kans die ontstaat niet de kans op arbeidsongeschikt raken maar een kans op arbeidsongeschikt zijn is.

Financiële gelijkwaardigheid

De toets op financiële gelijkwaardigheid levert veel minder hoofdbreken op dan die op de actuariële gelijkwaardigheid, en de vraag blijft gerechtvaardigd of deze toets niet zou moeten kunnen volstaan. Daarvoor is wel van belang dat de toets plaatsvindt op de daadwerkelijke netto spaarpremie, dat wil zeggen de premie die enkel voor ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen op spaarbasis na de pensioenleeftijd is bedoeld. Niet alleen de premie ter financiering van lopende uitvoeringskosten, maar ook het deel van de premie dat dient voor de financiering van toekomstige uitvoeringskosten, behoort over en weer buiten dat premievergelijk te blijven. Het voorgestelde nieuwe derde lid van artikel 6, onderdeel a, beoogt naar wij aannemen dat te definiëren.

Onderdeel b van datzelfde lid beschrijft vervolgens de gelijkwaardigheid van risicodekkingen. Genoemd worden in de toelichting nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen, wij gaan ervan uit dat hieronder ook premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid wordt verstaan. Daarvoor is de eis ten aanzien van de uitkeringshoogte wellicht minder gelukkig. Waar uitkeringshoogte wel een passende term is, zou mogelijk verduidelijkt moeten worden dat bedoeld wordt op de initiële uitkeringshoogte. Wij merken daarbij nog op dat, afhankelijk van de definitie van de dekking, de hoogte van het spreidingsvermogen nog een rol kan spelen in de initiële uitkeringshoogte en/of de waarde van de uitkering. In de flexibele premiereregeling laat dat aspect zich niet repliceren. Daarnaast spelen ook hier verschillen in de uitkeringsvariant (vastgesteld of variabel, en al dan niet met vaste verhogingen) een rol.

De consequentie van de gelijkwaardigheidseisen voor risicodekkingen lijkt te zijn dat werkgevers die vrijstelling willen bedingen de door het bedrijfstakpensioenfonds geboden risicodekkingen (ten minste) kopiëren, ook in de hoogte van het inkomen waarop de dekking betrekking heeft.

Overige onderwerpen

- In geval van vrijstelling vanwege onvoldoende beleggingsresultaten wordt in het voorgestelde artikel 6a een aanvullende eis opgenomen, namelijk dat de werkgever dezelfde pensioendoelstelling hanteert als het bedrijfstakpensioenfonds. Dat terwijl een pensioendoelstelling normaal gesproken bij een flexibele premiereregeling niet hoeft te worden geformuleerd. Wij vermoeden dat deze extra eis doorgaans minder restrictief zal zijn dan de reeds geldende (aangescherpte) voorwaarden van actuariële en financiële gelijkwaardigheid, en dat voor de toets erop veelal alsnog een stochastische analyse nodig zal zijn, omdat de wijze waarop de pensioendoelstelling is geformuleerd ook een kans bevat waarmee een nagestreefde pensioenuitkomst (waarvan de definitie overigens van fonds tot fonds varieert) wordt gerealiseerd.
- In de gelijkwaardigheidsvereisten komt toeslagverlening niet voor. Vrijgestelde werkgevers hebben in de praktijk regelmatig de toezegging gedaan de toeslagverlening van het fonds te zullen volgen. Omdat voor fondsen die invaren naar het nieuwe stelsel geen sprake meer is van toeslagverlening komt deze voor de toekomst te vervallen. Vrijgestelde werkgevers kunnen meestal niet invaren, waardoor ook de meerwaarde die door de omzetting naar het nieuwe stelsel ontstaat (die een afgeleide is van de waarde van toekomstige toeslagverlening) voor hun werknemers en oud-werknemers zich niet voordoet. Wij kunnen ons indenken dat de gevolgen daarvan buiten het domein van de gelijkwaardigheidstoetsing liggen, die immers strikt toekomstgericht is. Wij geven in overweging dat ook te expliciteren, zodat daarmee duidelijk is dat de wijze waarmee omgegaan wordt met een toezegging tot het volgen van toekomstige toeslagverlening arbeidsvoorwaardelijk dient te worden behandeld.
- Wij constateren verder dat de gelijkwaardigheidstoetsingen uitgaan van de totale premie, dat wil zeggen de combinatie van het werkgevers- en werknemersaandeel. Hoewel dat terecht is als het gaat om de toetsing van de kwaliteit van de totale pensioenregeling in isolement zal de algemene perceptie zijn dat de waarde van een (verder identieke of gelijkwaardige) regeling hoger is als de

werknemersbijdrage lager is. Evenals bij het voorgaande punt is het van belang dat dit, in aanvulling op de formele gelijkwaardigheidstoetsing, in breder arbeidsvoorwaardelijk perspectief wordt gezien.

- Wij hebben ook in een voorgaande consultatie gevraagd om een verduidelijking van de rekentechnische invulling van de toets op financiële gelijkwaardigheid in geval van gebruik van de eerbiedigende werking, en daarmee van voortzetting van de progressieve premie. Het voorbeeld dat in de toelichting wordt aangedragen is een netto spaarpremie bij het bedrijfstakpensioenfonds van 20%, ofwel $\frac{2}{3}$ ^e van het fiscale maximum. Onze indruk is dat de regeling bedoelt dat voor elke leeftijd in dat voorbeeld ten minste $\frac{2}{3}$ ^e van het voor die leeftijd geldende premiepercentage in de fiscaal maximaal toegestane premiestaffel wordt toegepast. Vanwege de zinsnede waarin gesproken wordt over een gewogen gemiddelde premie tot aan pensioenleeftijd, die anders kan doen vermoeden, verzoeken wij nogmaals onze eerdere indruk te bevestigen, en daarbij tevens aan te geven hoe om te gaan met eventuele verschillen in pensioengevend salaris.